

Lausunto varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman luonnoksesta

Elinvoimalautakunta 15.10.2024
97/12.00.01/2024

Valmistelu ja lisätiedot
yleiskaavapäällikkö Maija-Riitta Kontio, kaupunkikehitysjohtaja Dan Mollgren, apulaiskaupunginjohtaja Fredrick von Schoultz

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelmassa on tarkasteltu Porvoon kaupungin koulu- ja varhaiskasvatuspalveluverkkoa ja siihen tehtäviä muutostarpeita vuoteen 2040 mennessä.

Lasten määrän vähentyessä palveluverkkoa on uudistettava, jotta tulevaisuudessakin pystytään tuottamaan laadukkaita palveluita kustannustehokkaasti. Mikäli lasten määrä vähenee ennusteen mukaisesti, vähentää tämä myös kaupungin saamia valtionosuuksia huomattavasti.

Palveluverkon valmistelussa on noudatettu kaupunginvaltuuston päätöksiä talousarviosta sekä talouden ja tuottavuuden tasapainotusohjelmasta että investoinneista. Palveluverkko suhteutetaan toimintaympäristön muutoksiin, kuten väestömuutoksiin, lainsäädännöllisiin muutoksiin, palvelutarpeiden ja järjestämisen ennakointiin, rahoitus- ja kustannusmuutoksiin sekä peruskorjaus- ja uudisrakennustarpeisiin. Palveluverkkohanketta on ohjannut kaupunginhallitus.

Kaupunginhallitus hyväksyi 08.04.2024 § 112 seuraavat periaatteet, joiden avulla on laadittu palveluverkkoselvitys ja -suunnitelma:
Periaate 1. Kasvu ja oppiminen ovat toiminnan keskiössä. Periaate 2. Palveluverkko tukee ehyen ja yhtenäisen kasvu- ja opinpolun muodostumista. Periaate 3. Palveluverkko muodostuu toimivista ja taloudellisista yksiköistä. Periaate 4. Palveluverkon suunnittelu perustuu tietoon. Periaate 5. Suomen- ja ruotsinkielisten/kieliryhmien palvelujen suunnittelussa käytetään yhteneviä perusteita. Palveluverkkosuunnittelu aloitettiin nykytilakuvauksella, joka valmistui kesäkuussa. Tämän jälkeen käynnistyi palveluverkon kehittämistä koskeva suunnittelu. Palveluverkkosuunnitelmaluonnokseen on kirjattu palveluverkon uudistamistarpeet, suunnitteilla olevat uudisrakennus- ja korjaushankkeet sekä esitykset lakkautettavista kouluista ja päiväkodeista eri vaihtoehdoissa.

Suunnitelmassa on esitetty kolme vaihtoehtoa palveluverkon kehittämiseksi ja arvioitu niiden vaikutuksia. Lapsivaikutusten arviointi on tehty kahdessa vaiheessa: ensin palveluverkon nykytilan selvityksen yhteydessä ja myöhemmin palveluverkkosuunnittelun aikana.

Palveluverkkosuunnitelma perustuu palvelualuejakoon, joka tulisi jatkossa korvaamaan perinteiset oppilaaksiottoalueet. Varhaiskasvatuksessa toimii jo kolme palvelualueetta, joiden perusteella lapsille tarjotaan varhaiskasvatuspaikkaa. Jatkossa perusopetukseen perustettaisiin kolme suomenkielistä ja kaksi ruotsinkielistä palvelualueetta. Palvelualueilla olisi useampia päiväkoteja ja kouluja. Lasten ja oppilaiden sijoittumista voidaan tarkastella tapauskohtaisesti palvelualueiden välillä.

Palveluverkkosuunnitelman toteutukseen kuuluu olennaisena osana esitetyn toimenpidekokonaisuuden vaiheistaminen kolmeen vaiheeseen, eli ajanjaksoihin 2025-2029, 2030-2034 ja 2035-2040. Palveluverkkosuunnitelma on sitova toimeenpanosuunnitelma vain ensimmäiselle tarkastelujaksolle. Kaksi myöhäisempää vaihetta edellyttävät lähemmin tehtävää tilannearvioita, jossa otetaan huomioon lapsimäärän alueellinen kehitys, kiinteistöjen kunto ja elinkaari, muutokset valtiosuoksissa ja kaupungin taloustilanne yleisemminkin sekä kaupunkisuunnitteluun liittyvät tekijät. Vuosien 2030-2034 ja 2035-2040 muutosten osalta tehdään päätökset vasta myöhemmin väliarviointien jälkeen.

Eri vaihtoehtojen välillä tehtävä päätös merkitsee ennen muuta sitoutumista strategisen linjaukseen, jolla on nähtävissä olevia vaikutuksia aina 15 vuoden päähän. Palveluverkkoa koskevat toimeenpanopäätökset edellyttävät kuitenkin aina ajan myötä tarkentuvaa tietoa, jota on käytettävissä lähinnä talousarvion ja sen suunnitelmavuosien tähtäimellä.

Kaupunginhallitus pyytää lausuntoa valmistuneesta palveluverkkosuunnitelman luonnoksesta 7.11. mennessä elinvoimalautakunnalta.

Apulaiskaupunginjohtaja

Elinvoimalautakunta päättää antaa seuraavan lausunnon:

Palveluverkkosuunnitelma on perusteellisesti ja huolella laadittu ja perustuu moniammatilliseen arviointiin.

Suunnitelmassa esitetty palvelualueperiaate on erityisen kannatettava näköpiirissä olevien muutosten kannalta. Maankäytön kehitys eri alueilla ja eri aikoina ei ole aina tasaista eikä täsmällisesti ennustettavissa, ja alueen lasten määrä saattaa poiketa huomattavastikin arvioidusta. Palvelualueiden avulla voidaan tasata ryhmäkokoja ja oppilasmääriä koulujen välillä joustavasti sekä lapsen ja nuorten tarpeiden mukaisesti ja varautua peremmin epävarmaan tulevaisuuteen. Palvelualueperiaate tuo joustavuutta ja auttaa myös alueiden erityimiskehityksen hillitsemisessä.

Palveluverkkosuunnitelma on sitova toimeenpanosuunnitelma vain ensimmäiselle tarkastelujaksolle 2025-2029. Esitetty päätöksentekomalli, jossa vuosille 2030-2034 ja 2035-2040 hahmotellut muutosten toimeenpanosta tehdään päätös vasta väliarviointien jälkeen, on hyvä, sillä tulevaisuuden ennustamiseen liittyy paljon epävarmuuksia.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma ei ota kantaa muihin kylissä tarjottaviin palveluihin. Jotta kylien elinvoima voidaan jatkossakin pitää olosuhteisiin nähden mahdollisimman hyvällä tasolla, huomioidaan kylät sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkon mahdolliset muutokset kylissä elinvoiman toimialan palvelusuunnitelmia laadittaessa. Esimerkiksi lähiliikuntapaikkojen verkostolla, kirjastoauton reiteillä ja KoMbin vierailevilla palveluilla voidaan vaikuttaa kylien elinvoimaisuuteen. Pykälä tarkastetaan heti.